

Izhaja enkrat na mesec.

Cena:

za vse leto 25.— D.
za pol leta 12.50 D.
Posamezna številka
stane 2 D.

Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo in upravnništvo:
Ljubljana,
Komenskega ul. 12.

==== JUGOSLOVANSKI ====

OBRRTNIK

Izhaja enkrat na mesec.

Cena inseratom:

Pri enkratni objavi

1/1 strani 240.— Din.

1/2 strani 120.— Din.

1/4 strani 60.— Din.

1/6 strani 40.— Din.

1/12 strani 20.— Din.

GLASILO „JUGOSL. TRGOVSKE-OBRTNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Anton Rojina — oblastni poslanec.

Pred meseci, ko so se sestavljale kandidatne liste za volitve v oblastne skupščine, je ljubljansko obrtništvo predlagalo kot zastopnika pridobitnih krogov v oblastni skupščini načelnika Jugoslovanske obrtne Zveze gosp. Anton Rojina, industrijaleca v Ljubljani. Dasi zelo zaposlen, je vendar sprejel g. načelnik kandidatno mesto in bil dne 23. januarja od velike večine obrtnih in trgovskih krogov v Ljubljani izvoljen za poslanca. Da bo izvoljeni zastopnik storil vse kar bo možno storiti za dobrobit obrtnega in trgovskega stanu, je najboljšje jamstvo v tem, da uživa vsestransko zaupanje v gospodarskih krogih, kjer je z njemu lastno energijo dosegel že marsikak uspeh, ki bi se marsikateremu drugemu javnemu delavcu ne posrečilo. Že samo iz njegovega podjetja se razvidi, da je g. poslanec dalekovidnega pogleda v bodočnost, mož železne energije, vztrajnosti in neizprosne doslednosti. Kot mlad rokodelcec je prepotoval veliko sveta in si v tujini izklesal značaj, ki mu sedaj citira pot v najrazličnejše gospodarske korporacije in zavode. Poleg svoje stroke pa sodeluje tudi v političnem življenju, kjer je

član raznih organizacij. Kot zastopnik obrtnih-trgovskih krogov je v izvršilnem odboru Slovenske ljudske stranke,

kjer že delj časa ramo ob rami z drugimi stanovi deluje za dobrobit slovenskega naroda, predvsem pa za obrtnika

in trgovca. Več let že vodi vestno organizacijo obrtnikov v Sloveniji kot načelnik Jugoslovanske obrtne zveze in je vedno v stiku z raznimi strokovnimi organizacijami, kjer njegov nasvet veliko odtehta. Poleg vsega navedenega pa se vsestransko udeležuje tudi pri Okrožnem uradu, kjer je radi svoje neustrašenosti pred uničevalci naših socialnih naprav moral izstopiti iz odbora, dokler mu končno niso drugi popravili krivico in ga ponovno imenovali v odbor, da še nadalje brani interese slovenskega delavca in delodajalca.

Glavno delo, ki ga čaka v sedanjem času, pa bo vodstvo obrtnikov in trgovcev v oblastni skupščini, kjer načeljuje odseku za obrtne in trgovske zadeve. Tukaj čaka novega poslanca ogromno delo, da se vsaj za silo popravi to, kar je kruti centralizem uničil v dobi 7 let, odkar imamo lastno državo.

V zavesti, da bo načelnik Jugoslovanske obrtne zveze, predsednik obrtno-trgovskega odseka v oblastni skupščini storil vse kar je možno v okvirju oblasti, mu kličemo neustrašno na delo in procvit in blagostanje pridobitnih slojev v Sloveniji.

Otvoritev oblastnih skupščin.

23. januarja so se vršile po celi državi volitve v oblastne skupščine. V mariborski in ljubljanski oblasti je Slovenska ljudska stranka izšla iz volilnega boja kot zmagovalka in je dobila večino mandatov. Vsi politični nasprotniki skupaj tvorijo le peščico poslancev. Slovensko ljudstvo je to pot ponovno pokazalo, da zaupa le tistemu, ki razume težnje naroda.

Novoizvoljena oblastna skupščina je bila otvorjena 23. februarja v zborovalnici mestnega magistrata.

Oblastni poslanci kluba SLS so prisostvovali v stolnici pri sv. maši, ki jo je daroval poslanec Anton Skubic. Z starostnim poslancem Jožefom Gostinčarjem so se vrnili poslanci iz cerkve v dvorano. Ko je zastopnik upravnega sodišča za Slovenijo dr. Henrik Steska overovil poslancem poverilnice, je starostni predsednik Jože Gostinčar otvoril prvo sejo. Po pozdravnem nagovoru starostnega predsednika so se izvršile formalnosti glede verifikacije mandatov, nakar so vsi poslanci prisegli v smislu člena 4 poslovnika. Nato je bil izvoljen za predsednika skupščine g. dr.

Marko Natlačen z 39 glasovi od 52 oddanih glasov, med katerimi je bilo 13 praznih. Za podpredsednika skupščine je bil izvoljen Jože Gostinčar. Po izvolitvi vodstva skupščine je oficijelno otvoril zasedanje oblastne skupščine zastopnik velikega župana dr. Rudolf Andrejka, vladni svetnik in podal obširen ekspeze o stanju oblasti, njenih poslov in naprav. Obdelal je vprašanje oblastnih financ, izvrševanje gradbenih predpisov in oblastnih javnih del kot ceste in mostove, vodogradna dela, zgradbo hudournikov itd. Podal je pregled o stanju našega kmetijstva, o zdravstvu v

oblasti kakor tudi o socialnem skrbstvu v delokrogu oblasti. Glede pospeševanja obrti, industrije in združništva je naševal predvsem statistične podatke o obrti, trgovini in o domači industriji. Tudi o obrtnem šolstvu je bilo podanih nekaj misli. Končno se je dotaknil tudi prosvetnih zavodov in šolstva v splošnem.

Takoj po govoru zastopnika velikega župana je imel predsednik dr. Marko Natlačen slavnostni nagovor. V njem je poudaril, da smatra to skupščino opravičeno za naravno in pravno naslednico vsega deželnega zbora kranjskega. Novoizvoljena skupščina se odlikuje po svoji demokratični sestavi, kjer so padli vsi privilegiji stanovske razlike, ker je bila izvoljena na temelju splošne enake neposredne in tajne volilne pravice. Poskrbeli bomo, da se nam izroči last in posest vse premične in nepremične imovine nekdanje dežele kranjske oziroma štajerske, v kolikor leži le-ta v območju naše oblasti. Delali bomo na to, da se čimpreje uresniči naš minimalni program, ki je bil od nekdanj izražen v besedah: Zedinjena Slovenija s široko zakonodajno samoupravo.

Po nagovoru predsednika je dr. Breclj prečital deklaracijo kluba SLS, v katerem protestira proti utesnitvi pravic oblastnih skupščin in njenega delokroga. Po izjavah posameznih klubov so se vršile volitve oblastnega odbora. Oddanih je bilo 52 glasov in sicer 40 glasov za listo dr. Marko Natlačen, 6 glasov za listo dr. Kramerja, 6 glasov pa je bilo praznih. V oblastni odbor so bili izvoljeni: dr. Marko Natlačen, dr. Anton Breclj, dr. Juro Adlešič, dr. Anton Milavec in župnik Peter Hauptman.

Po predlogih posameznih poslancev so se vršile volitve v odseke kot: finančni, odbor za uredbe itd.

S sklepom, da se predloži na prihodnji seji nov poslovnik, zaključil predsednik prvo zasedanje oblastne skupščine. Na drugi seji se je razpravljalo o novemu poslovniku oblastne skupščine, ki je bil z večino tudi sprejet. Nato so se vršile volitve v ostale odseke, kakor za zdravstvene, humanitarne in socialne zadeve. V odsek za obrtne in trgovske zadeve so bili izvoljeni gospodje poslanci: Rojina, Lebinger, Planina, Oblak, Lavtižar, Kastelic, Nemanič, Erjavec, Mohorič, ing. Zupančič.

Ko je bil dnevni red izčrpan, je predsednik dr. Marko Natlačen odgodil prvo zasedanje za nedoločen čas z zahvalo vsem poslancem za njih sodelovanje.

A. K.:

Namen obrtnih zadrug.

(Konec.)

Pomagalsko preiskušnjo delajo vajenci pred preiskuševalno komisijo, katera obstoji pri dotični zadrugi. Preiskuševalna komisija sestoji iz predsednika in najmanj dveh, ali ne več kakor štirih prisednikov. Predsednika komisije določi obrtno oblastvo po zaslišanju Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, obstoječe zveze obrtnih zadrug in dotične zadruge; predsedniška doba traja tri leta. Prakticira se navadno tako, da občni zbor zadruge predlaga obrtnemu oblastvu predsednika komisije ter ga to potem odobri. Prisednike komisije določa združno načelstvo izmed obrtnikov, ki najmanj že tri leta izvršujejo svojo obrt samostojno. Izmed prisednikov mora biti eden pomočnik, kateri deluje vsaj štiri leta v dotičnem obrtu. Vendar tudi tega prisednika določa združno načelstvo iz seznama pomočnikov, katerega je sestavil in predložil pomočniški zbor.

Za vajence, ki so se izučili v tvornicah ali v rokodelskih obrtih, kateri ne pripadajo nobeni zadrugi, postavi obrtno oblastvo posebno preiskuševalno komisijo, ki se imenuje **oblastvena** v nasprotju z **zadržno** preiskuševalno komisijo. Sestava te komisije se izvrši smiselno, uporabljajoč gornja navodila.

Pomagalska preiskušnja je torej predpisana samo za one vajence, kateri so se izučili rokodelskega obrta.

O izidu preiskušnje mora preiskuševalna komisija izdati vajencu ali pomočniku izpričevalo; ugoden izid preiskušnje mora zadruga omeniti v pomočniškem pismu.

Obrtni red predpisuje pomagalske preiskušnje samo pri rokodelskih obrtih. Za trgovske obrti ne veljajo predpisi o pomagalskih preiskušnjah, tudi za one ne, za katere je usposobljenostni dokaz v zmislu § 13, a) obrtnega reda **predpisan**. Pri prostih obrtih, torej tudi **trgovskih**, se smejo na podlagi združnih pravil, vpeljati samo vajeniške preiskušnje. Po uspešno prestani vajeniški preiskušnji izstavi zadruga vajencu **učno pismo**.

Poseben preiskuševalni red določa postopek pri preiskušnji, obseg in način preiskuševalne snovi, kakortudi višino pristojbine (takse), katero mora vajenec ali pomočnik plačati.

V tem sestavku nam ni mogoče spuščati se v podrobnosti vajeniških in pomagalskih preiskušenj. Mogoče se bomo podrobnejše s tem bavili v posebnem članku pozneje.

Proti koncu moramo omeniti še **mojsterske preiskušnje**. V splošnem navadno imenujemo vse samostojne obrtnike-rokodelce z naslovom mojstre. Zlasti pa jih tako nazivajo in časte vajenci ter pomočniki. Tudi se nihče temu nazivu ne protivi. V starih dobrih časih tudi zakonita določila niso bila temu protivna. — Danes veljavni obrtni red pa dovoljuje **zasluženi** naslov mojstra samo onim obrtnikom, ki so napravili za svoj obrt mojstersko preiskušnjo. Ta ima namen doprinesti dokaz, da je obrtnik ali pomočnik sposoben samostojno izvrševati običajna obrtna dela, napraviti proračun za nje; dokazati, da ima **za samostojno izvrševanje** obrta vso potrebno znanje, zlasti pa da obvladuje vodstvo knjig in računov. Mojsterska preiskušnja se mora vršiti na podlagi posebnega preiskuševalnega reda, ki mora biti odobren od velikega župana dotične županijske oblasti.

Skrb in pripravo za mojsterske preiskušnje imajo zadruge, katere morajo za svoje obrte sestaviti preiskuševalni red. Vsaka zadruga pa ne dobi pravice, da sme obdržavati mojsterske preiskušnje. Do te pravice pride le malokatera zadruga. To pravico podeljuje zadrugam ministrstvo trgovine na posebno prošnjo zadruge in le oni, katera si je stekla za vzgojo obrtnega naraščaja posebnih zaslug. To mora zadruga seveda dovoljno dokazati. Zasluge zadruge ocenj ministru trgovine Zbornica za trgovino, obrt in industrijo ter Zveza obrtnih zadrug; obojica teh merodajnih činiteljev mora biti poprej zaslišana.

Z dobrim uspehom napravljena mojsterska preiskušnja, upravičuje samostojnega obrtnika, da sme nositi naziv **»preiskušeni mojster«**.

Mojsterska preiskušnja je fakultativna; kdor hoče, jo lahko gre delati, ni pa ta doslej predpisana, razen za samostojne obrtnike **koncesijoniranih stavbnih** obrtov.

Avstrijski obrtni red pa v § 114, a) šesti odstavek, predvideva mojsterskim preiskušnjam prednosti v toliko, da bi smeli samo oni obrtniki imeti vajence, kateri bi bili mojstersko preiskušnjo napravili z dobrim uspehom. Minister trgovine je bil pooblaščen, da sme izdati tozadevno naredbo.

K mojsterski preiskušnji se dopušča samo oni, ki bodisi že samostojno, bodisi kot namestnik (poslovodja), bodisi kot zakupnik izvršuje obrt ali pa oni pomočnik, ki je že napravil pomagalsko preiskušnjo ali pa dovršil kak obrtno učni zavod, čigar izpričevala nadomeščajo praviloma dokončano učno dobo, in ki je vsaj tri leta bil zaposlen kot pomočnik.

S tem smo v glavnih obrisih očrtali in pojasnili namene in cilje obrtnih za-
drug. Kdor je naš članek pazljivo pre-
čital, bo našel v njem marsikaj, kar mu
ni bilo jasno. Naš namen je bil le, da
obrnikom vzbudimo zanimanje za nji-
hovo lastno poklicno organizacijo. Naj se
je poprimejo z vso vnemo in srcem člo-
veka, kateremu je dobrobit lastnega stan-
u važen in truda vreden življenski
smoter!

Anketa o načrtu zakona o zbornicah.

Ministrstvo trgovine in industrije
je po dolgem temeljitem proučevanju
raznih pri nas obstoječih oblik interesnih
zastopstev trgovine, industrije in obrti
izdelalo načrt zakona o gospodarskih
zbornicah. Načrt je bil pred tednom dni
dostavljen vsem zbornicam kot zakoni-
tim predstaviteljicam gospodarstva. Na-
to se je 21. in 22. januarja vršila o njem
pod predsedstvom ministrovega pomoč-
nika dr. M. Kosića v Beogradu anketa,
na kateri se je o celem načrtu načelno,
kakor tudi podrobno razpravljalo. Na
anketi so bile zastopane vse zbornice iz
cele kraljevine. O glavnih določbah na-
črta smo deloma poročali že v zadnji šte-
vilki.

V svojem uvodnem govoru je pred-
sednik ankete dr. Kosić obrazložil na-
čelno stališče ministrstva glede izenače-
nja pri nas obstoječih raznih tipov
zbornic in konkretno dokazal potrebo
izenačenja teh tipov, da se celokupno
naše gospodarstvo edinstveno organizira
in se na tej podlagi potem osnuje gospo-
darski svet. Pri izdelavi načrta si je po-
stavil dva načelna vprašanja in sicer,
ali se ima usvojiti sistem **javnih obliga-
tornih organizacij gospodarstva**, kakor
so današnje zbornice, ali pa **sistem svo-
bodnih organizacij** kakor so posamezne
zveze odnosno zbornice v Angliji. Kot
drugo načelno vprašanje je pokrenil, ali
naj se sprejme **sistem skupnih zbornic
ali ločenih zbornic**. Izjavil je, da izklju-
čuje razpravo o teh načelnih vprašanjih,
ker bi ne vodila do nobenih praktičnih
rezultatov. Ministrstvo je proučilo polo-
žaj na podlagi dosedanjih praktičnih iz-
kustev pri nas in v inozemstvu in pred-
videva v načrtu zakona o zbornicah
obliko skupnih zbornic, ki po njegovem
mnenju najboljše odgovarjajo naši gospo-
darski strukturi. Za sprejetje tega na-
čela so bili merodajni splošni interesi
gospodarstva kot celine kakor tudi dr-
žavni interesi. Zbornice imajo predstavl-
jati tudi v bodoče naše celokupno go-

spodarstvo po posameznih gospodarskih
pokrajinah, ne pa posamezne gospodar-
ske stroke, ker je treba, da zbornice baš
dejavujejo na skladnost interesov v go-
spodarstvu in omogočijo ministrstvu re-
šitev težkih gospodarskih problemov.
Vsa težkoča leži v tem, ker obstojajo
v Beogradu ločene zbornice, dočim ima-
mo po celi državi skupne zbornice, a
beograjske zbornice zahtevajo, da se
usvoji njih sistem. Ločene komore bi
bile v prvi vrsti stanovske komore, ki
bi tretirale posamezna vprašanja iz-
ključno raz vidik interesov posamezne
gospodarske panoge, a ne v skladu s ce-
lokupnimi interesi gospodarstva posa-
meznih oblasti. Za veliko delo, ki pripada
posameznim zbornicam, je praksa poka-
zala, da je potrebno, da imamo močne
zbornice, da bi bile kos svojim nalogam
kot posvetovalni organi in interesna za-
stopstva privrede.

Na to izjavo pomočnika dr. Kosića
so beograjske zbornice podale skupen
memorandum za ločene zbornice, češ da
so interesi posameznih gospodarskih pa-
nog le v ločenih zbornicah pravilno in
čisto brez primesi zastopane ter da je
baje v skupnih zbornicah vedno treba
žrtvovati interes posamezne stroke. Iz-
javljajo, da hočejo razpravljati o svojih
problemih vsaka zase neodvisno od tu-
jih uplivov. Navajajo, da obstojajo tudi
na področju skupnih zbornic posebne
zveze za posamezne gospodarske pa-
noge, kar je po njih mišljenju dokaz,
da interesi posameznih staležev niso v
skupni zbornici dovolj močno zastopani.
**Priznavajo pa na drugi strani, da so med-
sebojni odnošaji beograjskih zbornic,
ako ravno so ločene, zelo pristržni ter da
pri skupnih vprašanjih tudi prirejajo
skupne seje in skupne akcije.** Izražajo
svojo bojazen glede avtonomije sekeij v
skupnih zbornicah in trdijo, da mora to
neizogibno voditi k nesoglasjem, kar
lahko samo škoduje avtoriteti zbornic.
Zato predlagajo, da naj se za vsako go-
spodarsko panogo osnuje v Beogradu
centralna zbornica, v pokrajinah pa bi
ostale samo male podeželske zbornice.
Končno se sklicujejo na to, da imajo
beograjske zbornice svojo osnovo v srbi-
janskem obrtnem zakonu ter da načrt no-
vega zakona posega v bistvene določbe
tega zakona, po katerem so zbornice
obrtne oblasti I. stopnje.

Večino navedb spomenice beograj-
skih komor sta ovrгла takoj po podani
izjavi pomočnik dr. Kosić in načelnik
Krpán. Dr. Kosić je pri tej priliki kon-
statiral, da niso za ločene zbornice po-
dani nikaki stvarni argumenti in da ima
vse, kar se navaja v njej, svoj izvor v

popolnoma drugih motivih, ki za stvarno
rešavanje vprašanja niso in ne morejo
biti merodajni.

V imenu zagrebske zbornice se je
izrazil za skupne zbornice g. tajnik
dr. Č u v a j, ki je obrazložil svoje sta-
lišče na podlagi skušnje v zagrebski
zbornici.

Tajnik ljubljanske komore J. M o-
h o r i č je v svojem govoru izjavil, da
bazirajo njegova izvajanja na podlagi
skušenj, ki jih je donesla praksa reorga-
nizirane zbornice v Ljubljani. Takoj po
prevratu so se že leta 1920 pričele pri-
prave za reorganizacijo ljubljanske zbor-
nice v samostojne sekcije za trgovino,
industrijo in obrt, ki so bile na to leta
1921 tudi izvedene. Ugotavlja, da je bo-
jazen beograjskih zbornic glede nesogla-
sij popolnoma neosnovana, ker ni dose-
daj nikdar med posameznimi sekcijami
prišlo do načelnih nesoglasij niti v onem
vprašanju, ki se ga največkrat poudarja,
to je v vprašanju carin. V ostalem opo-
zarja, da obstojajo tudi v posameznih
panogah industrije glede carin različna
mnenja in zahteve, ker ima primerna
industrija navadno čisto drugačne inte-
rese kot sekundarna in ta zopet druge
kot finalna industrija.

Naloga zbornic je, da delujejo na
to, da se v gospodarskih vprašanjih
stvari enotno mišljenje vseh panog, kar
se je dosedaj dokazalo v praksi baš v
najtežji dobi po vojni, da se da vedno
tudi doseči. Sedanja in bodoča doba za-
hteva od zbornic napornega in intenziv-
nega dela in ker nimamo gospodarskega
sveta, pripada nam še veliko dela daja-
nja mišljenje o zakonih in pravilnikih.
Če hoče biti zbornica kos taki težki na-
logi, je neobkudno potrebno, da se delo
deli in specializira.

Skupne zadeve, ki zadevajo celo go-
spodarstvo in interesirajo vse tri v
zbornici zastopane panoge v enaki meri
so 1. finance v najširšem pomenu besede,
2. carinske zadeve in trgovske pogodbe,
3. vse stroke prometa in končno 4. soci-
jalno politične zadeve. Za te referate je
treba obsežne stalne evidence vsled vedno
se menjajočih odredb v tu- in inozemstvu
in to že radi dajanja potrebnih infor-
macij interesentom kakor tudi v in-
tervencionistične svrhe pri oblastih v
mnogobrojnih primerih nepravilne pra-
kse in tolmačenja veljavnih odredb in
konečno v svrhu oddajanja mišljenj o
zakonih, ki se sedaj pripravljajo in ki
bodo morda usodno odločilni za naše ce-
lokupno gospodarstvo. Prilike, stopinja
razvoja, raznoterost veljavnih zakonov
na področju posameznih zbornic so tako
tehtni argumenti, da o osrednjih zbor-

nicah po strokah ne more biti niti govora, marveč da morejo zastopstvo uspešno vršiti samo močne skupne zbornice s potrebnim številom specializiranih referentov in z avtonomnimi sekcijami, kakor to predvideva načrt, ki ga je izdelalo ministrstvo.

V podobnem smislu so se izjavili delegati vseh izven beograjskih zbornic za tip mešanih zbornic, poudarjajoč pri tem specialne razmere v svojem komorskem področju. Tako izjavo je podal za splitsko komoro dr. Mirko Bujić, za sarajevsko zbornico tajnik Jelavić, za zbornico v Bečkerekju tajnik Aleksander Stanojlović in za novosadsko zbornico dr. Mirković, za skopljanško tajnik Dunić in za osješko tajnik Plavšić. Dr. Medini je opisal razmere na bodočem področju dubrovniške zbornice, ki je sicer 150 let stara, ki pa ima v celoti samo 4 podjetja, ki bi se lahko smatrala za industrijska, tako da bi konkretno za njegov okoliš osnove industrijske sekcije sploh ne prišlo v poštev.

Načrt zakona o zbornicah.

1. Naloge in delokrog zbornic.

Zbornice imajo voditi **kataster vseh** trgovskih, industrijskih in obrtnih **tvrdk**, denarnih zavodov in rudarskih podjetij na svojem področju ter na podlagi tega **sestavljati sezname volilcev** za zbornične volitve, pri katerih imajo sodelovati v zmyslu zborničnega statuta. K temu je predlagala ljubljanska zbornica več dodatkov glede vodenja registra protokoliranih tvrdk in glede dostavljanja davčnih podatkov za sestavo katastra.

Nadalje imajo zbornice ugotavljati **trgovske običaje** (uzance), ki veljajo za posamezne panoge trgovine na njihovem področju in izdajati o njih uradna potrdila. Istotako imajo izdajati zbornice tudi **potrdila o izvoru blaga in legitimacije za trgovsk potnike**. Dopolnilni predlog glede ostalih posebnih zakonov in naredb se je po obširni razpravi odklonil.

Za reševanje sporov v trgovskih, industrijskih in obrtnih vprašanjih ima vsaka zbornica postaviti stalno **razsodišče**, ki je kompetentno izrekati pravomočne razsodbe, ako se obe stranki s pismeno izjavo podvržeta. Taka razsodišča obstojajo že pri zbornicah v Sarajevu, Zagrebu in Sušaku.

Ena izmed nadaljnjih glavnih nalog zbornic je **prirejanje pismenih anket** ter sestankov in konferenc interesentov posameznih kategorij v svrhu razpravljanja vprašanj, ki zadevajo posamezno go-

spodarsko panogo. Zbornice imajo v **svrhu pospeševanja trgovine, industrije in obrti ter izvoza** ustanavljati in vzdrževati in opravljati odnosno sodelovati pri zavodih, napravah in podjetjih, ki pospešujejo imenovane gospodarske panoge. Tudi imajo zbornice vzdrževati in upravljati ustanove za **izobrazbo gospodarskega naraščaja** in sodelovati pri podobnih institucijah.

O svojem delovanju ter o položaju gospodarstva na svojem področju imajo predložiti vsako leto podrobno poročilo ministru trgovine in industrije.

Novotarija, ki jo predvideva nov zakon o komorah, obstoja za prečanske kraje v tem, da se je v njem recipirala določba srbijanskega zakona o radnjama, da imajo zbornice vršiti nadzor nad poslovanjem krajevnih, okrajnih in oblastnih strokovnih in stanovskih organizacij trgovstva, industrije in obrtništva. Ta določba je vzbudila pri Savezih v Zagrebu velik odpor. Tamošnje zveze obrtnikov, trgovcev in industrijcev, ki so smatrale to določbo za nekako okrnjenje njihove samostojnosti, so poslale anketi odločne proteste proti taki določbi. Kakor pa se je v toku razprave na anketi pokazalo, je nadzor nad strokovnim delom krajevnih zadrug potreben, ker prekoračijo mnogokrat s pretiranimi sklepi na občnih zborih svoj delokrog, odnosno, ker nekatere zadruge v strokovnem oziru sploh ne vršijo predpisanih jim nalog in večasih po dva do tri leta niti ne skličejo občnih zborov. Kakor so izjavili tajniki beograjskih zbornic, se je ta odredba v Srbiji dobro obnesla in ni bilo nikakega povoda, niti nobenega primera, ki bi bil dal povod za pritožbo.

Tajnik g. Mohorič je v imenu ljubljanske zbornice opozoril, da predstavlja vršitev nadzora nad strokovnim delovanjem gospodarskih organizacij **obsežno novo nalogo za zbornico**, ki je zvezana z znatnimi stroški. Samo v Sloveniji štejemo 236 strokovnih organizacij po obrtnem redu, med temi 27 gremijev in 209 obrtnih zadrug ter 5 zvez, katerih delo bi morala v bodoče zbornica v strokovnem oziru nadzorovati. Referent ministrstva trgovine je izjavil, da ni mišljeno, da bi organizacije, ki obstojajo na društveni podlagi, katerih imamo v Sloveniji 62 z 2 zvezama, spadale pod nadzorstvo zbornic. Pri razpravi o obsegu nadzorstva so vsi govorniki poudarjali, da je potrebno, da zakon točno in jasno obeleži, **v čem naj bi obstojalo nadzorstvo in naj bi opredelil kompetenco zbornic od kompetence obrtnih oblasti 1. stopnje. Državni nadzor nad zbornicami. — Odnosaji zbornic napram državnim in avtonomnim oblastvom.**

Člen 4 načrta določa, da stoj zbornice pod neposrednim nadzorstvom ministra trgovine in industrije. Za izvrševanje nadzorstva in vzdrževanje neposrednega kontakta z zbornicami lahko imenuje minister za vsako zbornico svojega komisarja, katerega dolžnost je, da sporoča ministru svoja opažanja glede zborničnega delovanja. Komisar ima pravico prisostvovanja pri vseh zborničnih sejah in je njegova dolžnost, da ustavi izvršitev sklepov predsedstva, sekcij in plenuma, ki bi pomenili prekoračenje zakonitega delokroga zbornice. O tem mora takoj obvestiti ministra, kateremu pripada pravica končno veljavne odločitve.

Institucija komisarja je po načrtu novega zakona **fakultivna** in je izrecno določeno že v zakonu, da ga more minister imenovati le v primerih, ki so v členu 37 zakona taksativno naštetih. Institucija komisarja v tej obliki je prevzeta po srbijanskem zakonu o radnjah in je bila na anketi predmet obširne debate. Zastopniki posameznih zbornic so iznesli v tem oziru svoja mišljenja glede institucije komisarja, ki je bila v avstrijskih pokrajinah po zakonu iz leta 1868 predvidena kot trajna institucija. Določba glede odredb pregleda zborničnih knjig je bila z ozirom na to, da mora zbornica itak predlagati ministru v odobritev proračun in vsakoletni računski zaključek, umaknjena.

Za zbornično delovanje je važna določba čl. 5, da so vse državne in avtonomne oblasti, vse strokovne in stanovske organizacije na zborničnem področju, nadalje delavske zbornice, kakor tudi druge korporacije, ki imajo po zakonu zastopati gospodarske interese in končno vsa trgovska, industrijska, obrtna, denarna in prometna ter rudarska podjetja dolžna dati zbornici na njeno zahtevo potrebne informacije in podatke.

Vsi tajniki so se na anketi pritoževali, da oblasti teh določb v zadnjem času ne vpoštevajo ter so razni uradi zaporedoma odklanjali zahtevo zbornice, da ji dajo potrebne statistične podatke na razpolago. Tudi interesenti so bili glede dostavljanja podatkov, ki jih je zbornica od njih zahtevala, zelo površni in znaten del na zbornične dopise sploh ni odgovarjal. Da se v tem oziru doseže remedura, predvideva načrt, da ima zbornično predsedništvo pravico kaznovati tvrdke, ki se ne odzovejo zborničnim naredbam, disciplinarno z globo do 1000 dinarjev. Proti taki kazni imajo pravico pritožbe na ministra v roku 14 dni.

Glede poštnine določa zakon, da je oproščena od plačanja frankature samo korespondenca zbornic z državnimi in

avtonomnimi oblastmi ter zbornic med seboj, a s strankami le v volilnih zadevah ter končno korespondenca zbornice s svojimi informatorji v zborničnem področju v raznih gospodarskih vprašanjih.

Tem povodom je zbornični ajnik g. I. Mohorič s številkami dokazal, da so razmere vsled poprejšnje prakse poštne ministristva pri oproščevanju korespondence od plačanja poštne postale že nevdružne. Danes so oproščene od poštne pridobitne in gospodarske zadruge, najrazličnejša društva, ki nimajo sploh nikakega javno- in občekoristnega pomena, dočim mora zbornica plačevati težko breme poštne. Vsled nejasnosti uredbe v ljubljanski zbornici je morala Zbornica za volitve plačati nad 200.000 dinarjev poštne pristojbin, dočim je za navadno korespondenco v preteklem letu plačala pri 14.984 ekspedicijah 14.562 Din poštne. Poštne oproščenih je bilo vsega skupaj v tem letu le 2439 pošilk. Zato je predlagal, da se v bodočem zakonu zasigura zbornicam z ozirom na njih občekoristni značaj popolno oproščenje od plačanja poštne za celokupno korespondenco.

Istotako je opozoril na potrebo dopolnitve določbe glede taksne prostosti zborničnih vlog na razne oblasti, ker se dosedaj še vedno dogaja, da zahtevajo posamezne direkcije in ministristva kolikovanje zborničnih vlog.

(Dalje prih.)

O podaljšanju učne dobe.

Veliki župan ljubljanske oblasti v Ljubljani je pod O. br. 254 z dne 23. januarja t. l. izdal vsem sreskim poglavarjem navodila, tičočna se podaljšanja učne dobe. Navodilo se glasi:

Po § 99. b) obrtnega reda so vajenci, ako še niso uspešno dovršili obrtnega nadaljevalnega pouka ali kakega drugega pouka vsaj iste vrednosti, dolžni redno obiskovati obstoječe splošne obrtne nadaljevalne šole kakor tudi strokovne nadaljevalne šole po predpisih dotičnega učnega načrta, dokler ne dosežejo popolnega učnega smotra.

Ker je pouk v obrtnih nadaljevalnih šolah izredne važnosti za dobro vzgojo obrtnega naraščaja, je potrebno da se obrtna oblastva v izdatni meri poslužujejo pravice, ki jo jim daje citirani paragraf v svojem 5 odstavku, ter onim vajencem, ki po lastni krivdi ne dosežejo zadostnega učnega uspeha ali ki so bili disciplinirani potom začasno izključeni od šolskega pouka, na podlagi ovadbe šolskih nadzornih organov podaljšajo

učno dobo, ki je določena v pravilih ali v učni pogodbi. Te pravice pa se morajo obrtna oblastva poslužiti le dotlej, dokler vajence ne dovrši učne dobe. Ako je torej v danem primeru potrebno, da se vajencu podaljša učna doba, se mora pravočasno izdati tozadevna odločba. Nato je opozoriti nadzorne organe splošnih obrtnih in strokovnih nadaljevalnih šol tamkajšnjega področja.

Proti onim učnim gospodarjem, ki zanemarjajo v § 100., odst. 3 obrtnega reda določene dolžnosti, je uporabiti tozadevna kazenska določila. Ako bi denarne kazni ne dosegle svojega namena, je takim učnim gospodarjem po § 133. a) lit. d) ali pa po § 98. odst. 3 obrtnega reda za določen čas ali za vedno odvzeti pravico imeti vajence.

Veliki župan Dr. Baltič, s. r.

Zaposlovanje vajencev v obrtnih podjetjih.

Gospod veliki župan ljubljanske oblasti je izdal pod O. št. 1192/4 z dne 15. januarja 1927. na vsa srezka poglavarstva okrožnico s sledečimi navodili:

»Za določanje števila vajencev, ki jih sme zaposlovati poedini podjetnik, predlaga Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani po zaslišanju trgovskih in obrtnih organizacij in na podlagi sklepov trgovskega in obrtnega odseka naslednje smernice.

1. Trgovec sme imeti enega vajenca in na vsaka dva pomočnika, še po enega vajenca, več skupno pa ne več kot 3 vajence.

2. Obrtniški podjetnik sme zaposlovati dva in na vsaka dva pomočnika po enega vajenca več.

Predlagane enotne smernice za določitev številčnega razmerja vajencev bi na eni strani ustrezale namenu zagotoviti vajencu primerno strokovno izobrazbo, preprečiti prekomerno izkoriščanje vajencev kot cene brezplačne delovne moči ter regulirati dotok naraščaja v poedine stroke, na drugi strani pa bi še vedno omogočale, da se številčno razmerje prilagodi potrebam poedinih strok.

Sedanja določila v zadružnih pravilih glede števila vajencev so jako različna in to celo pri zadrugah ene in iste stroke. Potrebno je da se uvede v pravila zadržug v tem pogledu enotnost.

Predlagano številčno razmerje vajencev bi tudi uspešno onemogočalo vsako prekomerno izkoriščanje vajencev, kakršno se je doslej dogajalo le prepogosto. Statistika kaže, da imajo nekateri

mojstri po tri, štiri ali celo osem vajencev brez pomočnikov, ali pa poleg nekaterih pomočnikov nerazmerno veliko vajencev, ki jih ne morejo nadzorovati. V takih primerih se vajenec uporablja le v nekatera povsem podrejena dela in zato nima prilike, da se uri v vseh ali vsaj v večini del dotične stroke. Ker dejansko nadomešča le navadnega neusposobljenega delavca in to za časa učne dobe, po dokončanem uku ne dobi primerne mesta kot pomočnik. Posledica je brezposelnost in velika nadštevilnost neusposobljenega naraščaja.

Končno je z uvodoma označenimi smernicami ustvarjena možnost, da se prepreči nezdrava prekoštevilnost trgovskega in obrtniškega naraščaja. Statistika kaže, da je pri okroglo 10.000 trgovskih in nad 20.000 obrtniških obratih danes vajencev trgovske stroke nad 1400 raznih obrtniških strok nad 12.000. Povsod se čujejo pritožbe, da so poedine stroke prenatrpane. Naraščanje števila vajencev preti povzročiti že v nekaj letih veliko prekoštevilnost in občutno brezposelnost tako izučeni pomožni moči kakor tudi samostojnih obrtnikov. Ta prekoštevilnost bi še ne bila nezdrava, ako bi bil naraščaj strokovno dobro usposobljen. V tem primeru bi celo ugodno vplivala na dviganje strokovnega nivoja poedinih obrtnih in trgovskih panog, dajala trgovini in obrtu podjetnost, agilnost in odpornost. Ker se vzgaja sedaj preveč vajencev, trpi zato njihova strokovna vzgoja. Posledica bo, da bo kvaliteta prekoštevilnega trgovstva in obrtnišstva slaba. Prekoštevilnost kvalitativno slabega trgovstva in obrtnišstva pa ubija z nezdravo številčno konkurenco uspešen gospodarski razvoj prizadetih strok ter slabi odpornost trgovin in obrti v gospodarskih krizah in boju proti inozemski konkurenci.

Iz teh razlogov si osvojim predlagane smernice s pristavkom, da ostane določanje številčnega razmerja vajencev pri poedinih strokah še nadalje prepuščeno preudarkom pristojnih zadrug in gremijev, toda le v označenih mejah, in da ne bom odobril v bodoče nobene določbe pravil, ki bi segale preko tu označenega najvišjega dopustnega merila. Zadruga, ki imajo sedaj v svojih pravilih v tem oziru drugačna določila, so dolžne da jih čimprej prilagode gornjim smernicam.

Okrožnica navaja dalje, da spada skrb za dobro vzgojo obrtniškega naraščaja med najvažnejše naloge obrtnih zadrug in daje navodila sreskim poglavarstvom, da proti onim, ki bi kršili § 114. in § 127. obrtnega reda, uporabljajo zakonito dovoljena sredstva.

Za kvalitativni napredek obrtništva je vsekakor potrebno, da se posveča obrtnemu naraščanju vsa pažnja tako od strani učnih mojstrov, obrtniških organizacij kakor tudi od strani oblasti. Radi tega pozdravljamo v okrožnici obrazloženo stremljenje gospoda velikega župana, da si bi želeli, da g. veliki župan energično posegel tudi v vzgajanje obrtnega naraščanja po raznih humanitarnih zavodih, tovarniških podjetjih in državnih delavnicah. Če je obrtnik vezan na določeno število vajencev, ki jih sme zaposlovati, potem nikakor ne bi smela biti tu izjema za tovarne zavode itd. Gotovo je dobra vzgoja vajenca mogoča le tedaj, če dobiva vajenec vsestranski pouk od mojstra ali dobro izvežbanega pomočnika. V pretežni večini se to dogaja pri učnih mojstrih-obrtnikih. Če pa pogledamo v tovarne, vidimo, da se vajence izobrazba več ali manj le v enem delu in nikdar ne more svoje stroke v vseh podrobnosti obvladati tako kot obrtniški vajenec. Učni zavodi vzdržujejo po največ dva ali tri pomočnike, okrog njih pa 20 ali 30 vajencev. Dvomimo, da bi iz teh učnih zavodov izšel kvalitativno dober naraščaj. Prekoštevlnost naraščaja povzročajo v veliki meri torej ravno zavodi in tovarne. V krojaški, čevljarski in mizarski stroki je prekoštevlnost naraščaja najobčutnejša. Temu pa se ne smemo čuditi, saj se rekrutira veliko število naraščaja ravno v tovarnah, učnih zavodih in državnih vzgojevališčih.

Obrtništvo bo po svojih močeh gotovo omejevalo prevelik dotok naraščaja, storiti pa mora to tudi oblast in prepričati, da bi se po zavodih in tovarnah vzgajal naraščaj preko števila zaposlenih pomočnikov. Če velja omejitev za obrtnika, naj velja tudi za zavode in tovarne.

Ustanovni zbor Obrtne banke kraljevine S. H. S.

V nedeljo se je vršil v veliki dvorani borze v Beogradu ustanovni zbor Obrtne banke kraljevine S. H. S. — Zbora se je udeležilo nad 2000 delničarjev in mnogo zastopnikov gospodarskih korporacij in organizacij iz cele države.

Zbor je otvoril g. Milan Stojanović, ki je pozdravil mogočni zbor in podal poročilo o delovanju ustanovnega odbora in o rezultatih vpisa delnic. Vpisovanje se je zelo ugodno zaključilo 15. januarja t. l. Vpisa delnic se je udeležilo nad 9000 delničarjev in vpisana je celokupna osnovna glavnicca, določena po za-

konu z iznosom 75 milijonov dinarjev ali točneje rečeno: zasebni delničarji so vpisali 226.000 delnic ali nekaj nad 45 milijonov dinarjev. Ostalih 30.000.000 Din pa mora v zmislu zakona vplačati država.

Po posameznih pokrajinah je vpisalo: 1. v Srbiji 4431 delničarjev 149.744 delnic, 2. v Stari Srbiji s Črno goro 842 delničarjev 14.037 delnic, 3. v Hrvatski in Slavoniji 1059 delničarjev 18.009 delnic; 4. v Vojvodini s Sremom 1377 delničarjev 21.192 delnic; 5. v Sloveniji 413 delničarjev 7325 delnic (od tega v ljubljanski oblasti 269 delničarjev 5635 delnic, v mariborski pa 144 delničarjev 1690 delnic); 6. v Dalmaciji 180 delničarjev 3341 delnic; 7. v Bosni in Hercegovini 833 delničarjev 12.570 delnic. Skupno tedaj je vpisalo 9135 delničarjev 226.218 delnic. Od podpisanih delnic se je reduciralo 1218 komadov in sicer v Beogradu 606, v Aleksnueu 500 in v Novem Sadu 112, tako da ostane 225.000 delnic, ki so podeljene na 9132 delničarjev.

Ker je bilo v zmislu bančnih pravil vpisati najprej samo polovico osnovne glavnicce, a se je mesto tega vpisala cela glavnicca, je ustanovni odbor sklenil, da se predlaga ustanovnemu zboru, da se delnice ne reducirajo in da se ima temu primerno popraviti bančna pravila. Zbor je predlog sprejel in sklenil, da se ima čl. 8 pravil glasiti: Osnovna glavnicca banke znaša 75.000.000 Din in je podeljena na 375.000 delnic, vsaka po nominalnih 200 Din. Država vplača 40% bančnega kapitala v smislu čl. 1 zakona o Obrtni banki kr. S. H. S. Ostanek v iznosu 60% vplačajo zasebniki najkasneje do konca 1930. leta in to v enakih mesečnih ali tromesečnih obrokih, kakor bo to smatrala bančna uprava za ugodno. Osnovna glavnicca se more povišati po rešenju zbora in odobritvi g. ministra trgovine in industrije.

Sledila je nato razprava o osnovanju podružnic.

K besedi se je oglasil tajnik ljubljanske zbornice g. dr. I. Pless, ki je v izčrpnem govoru utemeljeval potrebo po takojšnji otvoritvi podružnice v Ljubljani. Vsled ekspanzirane geografske lege Slovenije je slovenski obrtnik izročen najostrejši inozemski konkurenci. Ob tesnosti kapitalov in pod pezo davčnih in socialnih bremen je postal položaj skoro nevzdržen, obeta pa postati še hujši z ureditvijo trgovsko-političnih odnošajev z našimi sosedi. Zato je slovensko obrtništvo z nestrpnostjo sledilo akciji za ustanovitev državne obrtne banke in postavilo je koj ob začetku zahtevo, da se ustanovita podružnici v

Ljubljani in Mariboru. Tej zahtevi narodna skupščina ni ugodila. Potreba po kreditni pomoči je nujna. Slovensko obrtništvo je strokovno najboljše usposobljeno in specializirano v vseh strokah obrti, ter je tako v stanu vršiti važne gospodarske funkcije ne samo za Slovenijo, ampak za celo državo.

Dr. Pless apelira zlasti na srbijansko obrtništvo, da postulat svojih tovarišev iz Slovenije ugodni in da sprejme naslednjo resolucijo: »Z ozirom na to, da je že vpisano tako prvo kakor tudi drugo kolo delnic in ker je vsled tega dovolj kapitala na razpolago, sklene zbor, da mora upravni odbor pristopiti t a k o j k osnovanju podružnic po redu, koji je določen v zakonu.«

Zbor je izvajanja glasno odobral in sprejel predloženo resolucijo soglasno.

Ko je bil dnevni red izčrpan, zaključil predsednik Stojanović zbor z željo, da bi banka kar najboljše uspevala.

Povišanje socialnih dajatev.

Med iznenadenji, ki jih nam prinese novo leto, ne bo baš najprijetnejše povišanje nezgodno-zavarovalnih prispevkov. V časih, ko se vršijo konference in ankete za omiljenje gospodarske krize in se najmodernejši faktorji — vsaj na videz trudijo, da se prepriči gospodarski polom, se hoče povišati že itak skoro neznosna bremena.

Ravnateljstvo Središnjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu je na svoji zadnji decemberski seji sklenilo, da se ima poslovni primanjkljaj nezgodnega zavarovanja, koji znaša po bilanci za leto 1925 Din 17.122.485 dinarjev 82 par, delno kriti s povišanjem prispevkov in da se v te svrhe odredi, počenši s 1. januarjem 1927 povišanje prinosne tarife v nezgodnem zavarovanju od 5% na 7% od zavarovane mezde za odstotek opasnosti 100. Sklep Središnjega urada mora še odobriti ministrstvo za socialno politiko.

V Sloveniji se je za mesec september l. l. predpisalo na nezgodnih prispevkih približno 648.373.42 dinarjev. Po predlagani 7% tarifi bi se ti prispevki povišali za 259.345 Din ali za približno 3 milijone Din letno. Z ozirom na dejstvo, da so že dosedanji bolniško- in nezgodno zavarovalni prispevki tako visoki, da pomenijo res težko obremenitev celokupne naše produkcije in da prav občutno slabijo konkurenčno zmožnost naših izdelkov, bi predlagano povišanje teh prispevkov težki položaj še poostrilo. Zbog tega ni čuda, da vlada v gospodarskih krogih zbog tega povišanja skrajno ogorčenje in

da se od ministra za socialno politiko pričakuje, da predloženega sklepa Središnega urada nikakor ne odobri.

Za sanacijo pasivnega poslovanja nezgodnega zavarovanja bi tu ponovno opozorili na dejstvo, da je uprava naših socialno zavarovalnih zavodov absolutno predraga in je v prvi vrsti vzrok pasivnega poslovanja. Da uporabijo nekateri okrožni uradi 30% prispevkov samo za upravne stroške in da znaša povprečni odstotek na upravnih stroških vseh okrožnih uradov 18,55%, dokazuje zadostno, da se ti zavodi ne upravljajo racionalno. Sorazmerno preveliko število uradništva pri okrožnih uradih je nepotrebno breme, ki bi se s primerno redukcijo moglo znatno zmanjšati, ne da bi pri tem trpela služba.

Tudi moramo tu ponovno opozoriti, da bi bilo za sanacijo pasivnega poslovanja nezgodnega zavarovanja neobhodno potrebno uvesti mesto dosedanjega sistema kapitalnega kritja, kombinirani sistem kapitalnega kritja s sistemom porazdelitve tekočih stroškov. Nikakor ni pravično, da se nalagajo že danes, v času najhujše krize naši produkciji bremena, katerih sadovi so namenjeni še za bodoča desetletja.

Slednjič moramo baš sedaj, ko se s številkami in poslovnimi pasivi najjasnejše pokažejo hibe celega našega socialnega zavarovanja, odločno zahtevati, da se zakon o zavarovanju delavcev že vendar enkrat novelira, da se tako odstranijo vsi nedostatki, koji so se pokazali pri praktičnem izvajanju zakona, kar bo k sanaciji pasivnega poslovanja nezgodnega zavarovanja vsekakor največ pripomoglo. Nismo bili nikdar proti socialnemu zavarovanju, vendar zahtevamo, da se to upravlja predvsem gospodarsko. Negospodarsko zavarovanje, ki z bremeni sili posamezna podjetja, da ustavijo svoje obrate, je obenem nesocialno. Zato apeliramo na vse merodajne faktorje, da proti povišanju prispevkov odločno protestirajo. Kakor čujemo, se je Zbornica za trgovino, obrt in industrijo obrnila že tozadevno na ministrstvo za socialno politiko in pričakovati je, da se bodo povišanja prispevkov, ki za sanacijo deficita ni edino in neobhodno sredstvo, odločno uprle tudi druge industrijske, obrtniške in trgovske organizacije. Znižati in ne zvišati bremena, koja že sdaj komaj prenašamo!

Prof. Dr. Val. Rožič:

Z abiturijenti — v svet!

1. Trst—Reka—Sušak.

Z mladino »zrelo« itti v svet — je težko, a lepo! — Pol leta smo se skoro

pripravljali za poučno ekskurzijo, ki naj bi se vršila po srečno dovršeni maturi — na naš Jadran. In res! Vseh 22 pri-glašanih kandidatov **višjega strojnega oddelka na Tehniški srednji šoli v Ljubljani** je srečno napravilo zrelostni izpit — dva celo z odliko — in naš načrt se je bližal uresničenju.

Preje smo si še ogledali Ljubljanski velesejem, nato pa se 1. julija — seveda v dežju — podali z vlakom proti **»potujčeni zemlji«**, obiskat »vdovo, tožno, zapuščeno mater tolikih sirot, s krvjo, solzami napojeno, ki bôl poznaš le, nič dobrot...« Pred nami pa smo poslali že preje »stanovanjsko in prehranjevalno komisijo«, ki nam je v Trstu do našega prihoda vse potrebno preskrbela. — Trst nas je sprejel hladno, molče, pasivno a brez vsakega izraza kakega sovraštva. Fašisti so nas pustili čisto pri miru, dasi smo v Trstu povsod glasno govorili slovenski. »Tujce« — se mi zdi — respektirajo — že vedo zakaj! — Od Trsta do Reke smo peli slovenske pesmi.

Kako smo živeli v Trstu, kjer smo bili ostali dva dni? — Dobro! Hrano in stanovanje so nam naši vrli kvartirni mojstri preskrbeli po nizki ceni v zasebnih penzijonatih. Kosilo, večerja in prenočišče nas je veljalo za osebo samo 15 lir. Hrana je bila dobra, prenočišče tudi čisto.

V Trstu smo si ogledali predvsem »Stabilimento tecnico«, ki so nam ga brez vseh zaprek radi razkazali celega, vse oddelke. Videli smo, kako pridno grade Italijani ravno sedaj dve največji ladji — križarki, kateri smo si do potankosti ogledali. Abiturijent Coklič je pri tej priliki izrekel pomenljivo sentenco:

»Pri nas doma se kregamo, ti pa molče in delajo«. — Cel dan smo si ogledovali te velikanske tehnične naprave in delavnice, v katerih mrgoli in dela na tisoče delavcev, obratovodij in inženjerjev. Gospodje direktorji in inženjerji so bili jako vljudni in uslužni pri razkazovanju. Govorili so nemško. — Glavni naš cilj v Trstu je bil, da si ogledamo ladjedelnico in njene naprave. In to smo izvršili v polni meri. Drugi dan so si fantje ogledali mesto, si nakupili raznih potrebščin, smo šli v Barkovlje in Miramar ter zvečer na »Aquadoto« na sladoleđ. Obiskali smo pred našim odhodom na Reko — tudi našega konzula, ki se je zelo simpatično zanimal za našo ekskurzijo in za razmere v Sloveniji. Abiturijente je navduševal k vztrajnosti, pridnosti in požrtvovalnosti. Gospod konzul je bil našega obiska vesel in je ekskurzijo podprl z dejansko pomočjo, za kar mu bodi tu izrečena globoka zahvala.

V soboto popoldne 3. julija smo bili že na Reki. Trst je še precej živahno — trgovsko mesto — polno avtomobilov in tujcev — a Reka je tiho, zapuščeno mesto. Reka rapidno — vidno propada. Mesto in luko smo si ogledali tekom popoldneva. Zvečer smo prestopili slavno **»naravno« mejo na »mostu«** ter se podali na Sušak, kjer smo prenočili v gimnaziji po inicijativi »Jadranske Straže«.

2. Split—Dubrovnik—Kotor.

V nedeljo, 4. julija dopoldne smo se poslovili od Trsta in Sušaka ter se s parobrodom »Zagreb« ob najlepšem vremenu podali proti Splitu. Vreme krasno, morje mirno, mladina na krovu zdrava, vesela in dobro razpoložena — in slovenska narodna pesem je zaorila po sinjih valovih Jadranskega morja, da je bilo veselje. Z nami so se vozili isti dan tudi dijaki in dijakinje višjih razredov iz Karlovca, Varaždina in Pirota — in tako smo bili ujedinjena mlada Jugoslavija v popolnem sporazumu združena na ladji v pesmi, v plesu, v mladi ljubezni in navdušenosti za našo lepo domovino. Vožnja je hitro minevala, kajti mladina je zarajala na krovu »Kolo« — toda kar naenkrat so se zresnili naši obrazi, kajti voziil smo se na prošnjo naših abiturijentov tik mimo Zadrava, ki je tiho, zapuščeno gledal naše sveže življnje. Škoda za mesto, okolico in državo, ki mora nemo gledati na mesto, ki umira na njenih lastnih grudih.

O obisku na Rabu in v Šibeniku ne bom pisal, ker bi snov preveč narastla. — V nedeljo zvečer ob pol desetih smo srečno prispeli v Split.

V pristanu nas je pričakoval naš ljubznjivi in ljubljeni gospod profesor Štefan Roca, ki je moje **»mladostnike«** sprejel v svoje varstvo ter jih skrbno spravil h počitku v gimnaziji, a mene v hotel »Jadran«.

V Splitu smo bili tri dni. Prvi dan smo si ogledali: tehnično srednjo šolo in njene bogate zbirke, zlasti na ženskem oddelku, kjer se vse veže, dela in šiva in tke na podlagi domačih narodnih dalmatinskih motivov in osnutkov. Naši fantje so bili kar zadivljeni nad temi krasnimi deli nežne dalmatinske ženske dece. Tudi mizarski oddelek ustvarja vsa svoja dela (pohištvo in drugo orodje n. pr. lestence) v narodnem slogu. Gospod direktor nam je zares z največjo ljubeznivostjo in požrtvovalnostjo razkazal vse znamenitosti in posebnosti in nas poleg tega še prav duhovito zabaval. V Splitu so imeli tedaj še pouk in tako smo praktično videli ves ustroj šole. Najbolj nas je interesirala šolska tkal-

nica za domače preproge itd. Dalje smo z velikim zanimanjem pregledali etnografski muzej na Narodnem trgu, potem arheološki muzej, kjer nam je gospod **tajnik Marjanović** v markantnih, lapidarnih potezah razkazal vse starine in izkopine ter vse posebnosti v posameznih oddelkih. Hvala mu lepa za njegov trud.

Sprejel nas je tudi muzejski direktor g. dr. Abramič, ki je Slovenec in častni predsednik muzeja monsignor don Bulić, ki nas je pristrčno nagovoril in poudarjal zlasti prevažno dejstvo, namreč, da se naši mladi inženirji in arhitekti vse premalo zanimajo za naše dalmatinske starine in umetnine in tako nam, tujei — Nemci in Angleži odnašajo domačo slavo s svojimi učnimi deli o naših starinah.

Ponedeljek popoldne je bil namenjen kopanju na Barčevicah. Polnoštevno smo se udeležili te prijetne hladilne morske zabave, kajti vročina je bila že neznosna. Po prijetnem kopanju smo se podali v spremstvu g. direktorja in prof. Lukasa na divni Marjan, kjer smo si ogledali znameniti naravoslovni in naravni muzej in park. Vzhodni zaraščeni del Marjana so visoko zagradili z žico in v njem so nastanili najraznovrstnejše živali — celo pristnega dalmatinskega živega divjega **šakala** smo videli. — Gospod direktor je na Marjanu pogostil naše gg. abiturijente višje strojnike s hladilnim pivom in dobrim prigrizkom. Naš improvizirani pevski zbor je zapel par narodnih pesmi, mesto in pristanišče splitsko je zablesketalo v večernih lučicah — naša pesem pa je valóvila po tiho šumljajočem morju. Bil je krasen prizor tembolj, ko smo uro preje občudovali z Marjana bajni solnčni zaton. Le pretežko smo se ločili od predivnega čarobnega nočnega utisa na Marjanu. (Dalje prih.)

Novice.

Zdravniška pomoč pri okrožnem uradu za zavarovanje delavcev.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev je uvedel stalne zdravniške nadpoglede, da s tem na eni strani štiti uradove zdravnike pred pritožbami s strani članov, da so bili kljub boleznim spoznani delazmožnim, na drugi strani pa tudi interese članov v slučaju upravičenih pritožb. Vsak član, ki misli, da se mu s strani zdravnika godi krivica, naj torej prosi za zdravniški nadpregled in tamkaj sporoči svoje pritožbe. Ako pa misli, da mu je tudi zdravniški nadpregled storil krivico, tedaj naj se takoj po

nadpregledu pritoži v pisarni pristojne ekspoziture, da more urad odrediti pregled potom posebne zdravniške komisije. Zaradi tega opozarja okrožni urad svoje člane, da odslej različnih naknadnih pritožb ali izgovorov ne bo upošteval, še manj pa bode članom povračal stroške za zdravniško pomoč, ki jo bodo iskali pri neuradovih zdravnikih, ako ne bo podana nevarnost v odlogu, kakor n. pr. zastrupljenjih, težkih nezgodah, krvavitvah itd. Pa tudi v takih slučajih je obolenje nemudoma javiti in zaprositi, da nadaljnjo pomoč nudi uradov zdravnik.

Razstava načrtov stavbenih zadrug. Zveza stavbenih zadrug namerava ob priliki svojega rednega občnega zbora v mesecu marcu 1927. prirediti v Ljubljani razstavo načrtov stanovanjskih in družinskih hiš. Razstava ima namen pokazati javnosti, predvsem dosedanje uspehe združenega stavbenega gibanja in načrte, ki jih imajo posamezne stavbene zadruge pripravljene za bodočnost. Obenem pa hoče Zveza stavbenih zadrug nuditi tudi priliko našim arhitektom in stavbenikom, da razstavijo v medsebojni tekmi svoje načrte za vzorne družinske in stanovanjske hiše, bodisi da so že šele v osnutku. Zveza vabi vse stavbne zadruge kakor tudi naše arhitekto in stavbenike, da prijavijo najkasneje do 1. marca t. l. svojo udeležbo in približni obseg za razstavo namenjenih načrtov na naslov: Zveza stavbenih zadrug v Ljubljani, v roke tajnika dr. Fran Spiller-Muysa v Ljubljani, Turjaški trg 3, II. nadstropje. Dobro došli so tudi modeli.

Tovarnam pohištva in mizarским podjetjem Slovenije. V svrhu preprečenja obolenj oči in dihalnih organov delavstva, zaposlenega v gornjih podjetjih, se na temelju čl. 14. zakona o Inspekciji dela z dne 30. decembra 1921, Uradni list z dne 21. aprila 1922, št. 106-39 in na podlagi §§ 30 in 31 zakona o zaščiti delavstva z dne 28. febr. 1922. Uradni list z dne 13. julija 1922, št. 211-74 ter pravilnika o higijenskih in tehničnih varnostnih odredbah v podjetjih z dne 25. oktobra 1921., Uradni list od 16. oktobra 1924, št. 305-96 predpisuje nastopno:

1. Za politiranje lesnih predmetov se ima uporabljati špirit, denaturiran s terpentinskim oljem in šelakom.

2. Najstrožje se prepoveduje uporaba špirta, sestojčega iz metilnega alkohola in lesnega olja, ker v alkoholu varira odstotek acetona, ki je škodljiv za oči in dihala zaposlenega delavstva.

3. V dosego dovolila uporabe špirta v industrijske svrhe (ad točka 1) se je

obračati na pristojno finančno ravnateljstvo.

4. Prizadete, ki bi se po gornjem navodilu ne bi ravnali, bo pristojna Inspekcija dela občutno kaznovala, poleg tega pa tudi zadevno sporočila Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev v nadaljnjo postopanje. Za Inspekcijo dela v Ljubljani in Mariboru: **Ing. Baraga**, s. r.

VII. mednarodni vzorčni velesejm v Ljubljani (2. do 11. julija). Urad Ljubljanskega velesejma je razposlal na večja ugledna industrijska, obrtna in trgovska podjetja prijavnice za udeležbo kot razstavljalce na letošnjem velesejmu, ki se bo vršil od 2. do 11. julija 1927. Termin je ugoden, ker je v tem času močnejši poset kupecev, ki zvežejo svojo trgovsko pot na velesejm z istovrstnim obiskom naše lepe Slovenije. Večina lanskoletnih razstavljalcev bo zasedla svoje stare razstavne prostore. Naprošajo se vsi oni, ki imajo posebne želje glede prostora in udeležbe, da to prijavijo takoj sejmskemu uradu, ki bo vsakemu radevolje najbolje ustregel, česar pa pozneje ne bo mogel več.

Brežice. V nedeljo, dne 27. februarja se je vršil občni zbor Obrtno-trgovske zveze za brežiški okraj. Občni zbor se je pretvoril v pravo obrtniško zborovanje. Salon pri g. Držiču je bil poln zborovalcev, kjer je g. **Ogrin** iz Ljubljane razjasnjeval zborovalcem, obrtnikom in trgovcem velevažna obrtniška vprašanja, kako da bi se rešila v prid Slovenije. Za načelnika Obrtne zveze je bil izvoljen g. Andrej Kralj, v ostalem pa je ostal skoro povsem stari odbor. Na zborovanje je prišlo tudi par članov Obrtnega društva z g. načelnikom Holijem, kateri si ni dal dopovedati, da so obrtna društva tudi politična in da so njih člani večinoma SDS. Zato Obrtno-trgovska zveza ne more pristati na sodelovanje pri vajeniški razstavi, ki jo to društvo priredi, pač pa bi sodelovala, ako bi to priredila skupno z sodelovanjem obrtno-trgovske zveze.

Občni zbor Obrtne zveze v Radovljici se vrši v nedeljo, dne 13. marca v prostorih Kmetijskega društva ob 3. uri popoldne.

Občni zbor obrtne zveze v Žireh se vrši v nedeljo, dne 13. marca ob 3. uri popoldne.

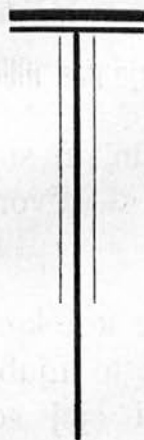
Dr. Windischer, tajnik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo je praznoval koncem pretečenega meseca svojo 50-letnico. Ob tej priliki so mu čestitali trgovske kakor obrtne organizacije in mu želeli še mnogo let, da bi še nadalje delal v procvit obrtnega trgovskega stanu.

Obrtno kreditna zadruga

v Ljubljani

P. Z. Z. D. Z.

Pražakova ul. 3.

Sprejema hranilne vloge, daje posojila na zastave, odstope računov, eskomptira menice itd. itd.

REMEC - COMP.

LJUBLJANA - SHS
KERSNIKOVA ULICA št. 7.

Prej

I. Bahovec nasl.

Tovarna na

DUPLICI pri Kamniku
STOLARSTVO

Upognjeno pohištvo.

Prešani furnirji za stole in mizarstvo.

Parketi. Rezani les.

Interurb. telefon:

Pisarna: Ljubljana 266. — Tovarna: Kamnik 4.

Telegrami:

Ljubljana Ingenieur Remec. — Kamnik Remec-Co.

Mednarodna razstava Bruxelles 1925
odlikovanje Grand prix z zlato kolajno.

Obrtniki!

Najvarnejše nalagate vaš denar v pupilarnem zavodu

HRANILNICI KMEČKIH OBČIN

v hiši Zadrुžne zveze

V LJUBLJANI, DUNAJSKA CESTA ŠT. 33.

Hranilnica kmečkih občin obrestuje hranilne vloge po najvišji meri in sprejema vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar ter se obrestovanje ne prekine. — Hranilnica kmečkih občin je pupilarno varen zavod, v katerega nalagajo kr. sodišča denar mladoletnih. Njeno poslovanje je pod nadzorstvom posebnega komisarja kot zastopnika pokrajinske uprave v Ljubljani.

Posojila daje na zemljišča, občinam in korporacijam na amortizacijo.

Telefon štev. 16.

USTANOVLJENA LETA 1889.

Poštni ček 10.533

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

(GRADSKA STEDIONICA)

Ljubljana, Prešernova ul.

Stanje vloženega denarja nad 250 milijonov dinarjev. Stanje vloženega denarja nad 1000 milijonov kron.

Sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Uprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je tu popolnoma varen.

STAVBNO PODJETJE

IVAN OGRIN

Ljubljana

Gruberjevo nabrežje štev. 8.

Prezema vsa zidarska in druga stavbna dela. Izvršuje razne načrte in proračune. Izdaja strokovna mnenja.

Primerno nizke cene.

Delo solidno.

Telefon 426.

Elektrotehnično podjetje

Jože Markeš, Jesenice št. 54

Gorenjsko.

Inštalira kompletne električne naprave za razsvetljavo in prenos sile.

Delo solidno!

Cene zmerne!

Vzajemna zavarovalnica

v Ljubljani

je edini slovenski zavarovalni zavod, ki zavaruje proti požarnim škodam poslopja, premičnine in poljske pridelke.

Sprejema življenska zavarovanja v vseh kombinacijah.